

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

хореографічного мистецтва

Ірина МОСТОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА
Навчальної дисципліни
КЗВ «ХОРЕОГРАФІЧНА ІМПРОВІЗАЦІЯ»

Освітньо - професійна програма
«Хореографія»
Вибірковий компонент
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальність 024 Хореографія
Мова викладання – українська, англійська

Робочу програму склала:

викладач кафедри сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій,
доктор філософії – КУРТЄВА Карина Русланівна

Мова навчання – українська, англійська

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій

Протокол № 2 від «28» серпня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій,
кандидат педагогічних наук, доцент

Ольга ХЕНДРИК

Робочу програму затверджено на засіданні ради факультету хореографічного мистецтва

Протокол № 1 від « 1 » вересня 2025 р.

Голова ради ФХМ

Декан факультету хореографічного мистецтва,
кандидат мистецтвознавства, доцент

Ірина МОСТОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів - 6 (3 семестр – 6 кредити)	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 180	Спеціальність 024 «Хореографія» Освітня програма «Хореографія»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійна робота студента –	Ступінь «Магістр»	Практичні заняття:
		18 год.
		Індивідуальні завдання:
		Самостійна робота
		162 год.
		Вид контролю
		Залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи для заочної форми навчання становить:

18 / 162

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Курс «Хореографічна імпровізація» націлена на підготовку здобувачів вищої освіти галузі знань 02 «Культура та мистецтво» спеціальності 024 «Хореографія». Зміст курсу направлений на дослідження руху, його природи та властивостей в контексті хореографічного мистецтва, з метою вдосконалення власних виконавських можливостей та балетмейстерських здібностей. Вивчення інструментів імпровізації сприяє розширенню запасу танцювальної лексики. Практичні завдання з хореографічної імпровізації стимулюють мозкову діяльність здобувачів, покращують швидкість реакції, розвивають логіку та образне мислення. Під час занять з імпровізації здобувачі вищої освіти вдосконалюють пластичність, координацію, артистичність, музичність, а також працюють над усвідомленим рухом. Теоретична база курсу знайомить з історією та розвитком хореографічної імпровізації, як напрямку в сучасній хореографії.

Мета – знайомство з історією розвитку імпровізації в хореографічному мистецтві, дослідження досвіду відомих хореографів, які використовували хореографічну імпровізацію, а також, опанування практичних інструментів для розвитку імпровізаційного руху, розширення власних виконавських та балетмейстерських здібностей.

Знати: методи для розвитку та удосконалення рухових навичок у системі сучасного танцю; базові засади практик сучасного танцю; методи та прийоми створення та структурування хореографічної композиції; методи та прийоми створення хореографічного тексту; способи розкриття творчого потенціалу.

Вміти: на основі власного досвіду створювати нові рухові моделі, самостійно розширюючи «руховий кругозір» та здатність його реалізувати, варіювати; вміння знаходити образи, втілювати через систему мистецьких засобів; аналізувати свій танцювальне-руховий процес; застосовувати отримані знання для створення мистецького продукту чи участі у творчому процесі майбутньої професійної діяльності.

Володіти: основними підходами до твору хореографічної лексики; основними формами, засобами та методами постановочної діяльності; можливістю розширення лексичного арсеналу, творчого діапазону та фантазії майбутніх балетмейстерів для створення сучасних хореографічних творів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні інструменти танцювальної імпровізації

Тема 1. Геометрія. Простір. Рух та його характеристики.

Тема 2. Робота з уявою на заняттях з імпровізації.

Тема 3. Музика та її значення в хореографічній імпровізації.

Тема 4. Взаємодія з предметом.

Тема 5. Види мистецтва – джерело натхнення для хореографічної імпровізації.

Тема 6. Використання метафоричних образів у хореографічній імпровізації.

Тема 7. Парна, групова та контактна імпровізація.

Тема 8. Етюдна робота.

3.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.
2-й курс, 3-й семестр						
Розділ 1. Основні інструменти танцювальної імпровізації						
Тема 1.Геометрія. Простір. Рух та його характеристики	20		2			18
Тема 2. Робота з уявою на заняттях з імпровізації	20		2			18
Тема 3. Музика та її значення в хореографічній імпровізації	20		2			18
Тема 4. Взаємодія з предметом	30		3			27
Тема 5. Види мистецтва – джерело натхнення для хореографічної імпровізації	30		3			27
Тема 6. Використання метафоричних образів у хореографічній імпровізації	30		3			27
Тема 7. Парна, групова та контактна імпровізація	10		1			9
Тема 8. Етюдна робота	20		2			18
Разом за семестр	180		18			162
Усього годин	180		18			162

3.3. ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА	Хід виконання роботи	Рекомендована література	Кількість балів, які може отримати здобувач
Розділ 2. Основні інструменти танцювальної імпровізації			
Тема 1. Геометрія. Простір. Рух та	Завдання 1. Розігрів. Значення дихання в імпровізації.	1, 2, 3, 4, 5	5

його характеристики	Завдання 2. Геометричні фігури. Малювати різні геометричні фігури в просторі різними частинами тіла, відчуті різні фігури в середині себе, та себе в середині різних фігур. Завдання 3. Опанувати роботу в різних площинах. Поняття кінесфери. Завдання 4. Робота з характеристиками руху (напрямок, шлях, швидкість, щільність; використання законів фізики в русі).		
Тема 2. Робота з уявою на заняттях з імпровізації	Завдання 1. Візуалізація (передати рухом образ, колір, текстуру, середовище). Завдання 2. Слова та фрази (взяти за основу імпровізації слово або фразу/речення та рухом передати значення). Завдання 3. Робота з обмеженнями (імпровізувати та уявляти обмеження простору або руху, «відключати» частини тіла)	1, 2, 3, 4, 5	5
Тема 3. Музика та її значення в хореографічній імпровізації	Завдання 1. Музичний супровід, як основа (імпровізація підпорядковується ритму, темпу, тональності, динаміці, тощо) Завдання 2. «Діалог з музикою» (імпровізаційний рух є відповіддю на зміни в музичному матеріалі) Завдання 3. «Контраст» (імпровізація є протилежністю музичному матеріалу: робота з ритмом, темпом, тощо)	1, 2, 3, 4, 5	5
Тема 4. Взаємодія з предметом.	Завдання 1. Взаємодія з формою та фізичними характеристиками предмету (вплив геометричних властивостей, розміру, ваги, текстури предмету на рух). Завдання 2. Роль предмету (як продовження частини тіла, як партнер, як автономний елемент) Завдання 3. Предмет та простір (робота з відстанню, ракурсами, площинами, тощо). Завдання 4. Емоційна взаємодія (надання предмету певного значення, створення сюжету, пов'язаного з предметом, як предмет впливає на емоційний стан)	1, 2, 3, 4, 5	5
Тема 5. Види мистецтва – джерело натхнення для хореографічної імпровізації.	Завдання 1. Відтворити сюжет обраної картини. Завдання 2. Передати емоційний стан, написаної роботи. Завдання 3. Робота з абстракцією (вільна інтерпретація)	1, 2, 3, 4, 5	5

Тема 6. Використання метафоричних образів у хореографічній імпровізації.	Завдання 1. Передати сенс вислову або метафори за допомогою імпровізаційного руху. Завдання 2. Створити емоційний образ, використовуючи метафори. Завдання 3. Робота з асоціаціями.	1, 2, 3, 4, 5	5
Тема 7. Парна, групова та контактна імпровізація.	Завдання 1. «Дзеркало». Завдання 2. Принципи групової імпровізації. Завдання 3. Контактна імпровізація (робота з вагою).	1, 2, 3, 4, 5	5
Тема 8. Етюдна робота	Завдання 1. Створення етюду, на основі вивчених	1, 2, 3, 4, 5	5
Разом			40

3.4. ТЕМИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва	Кількість балів, які може отримати здобувач
Розділ 1. Основні інструменти танцювальної імпровізації		
1.	Поєднання геометричних фігур, роботи в різних площинах та рівнях, а також різних властивостей руху.	2
2.	Використання різноманітних прийомів роботи з уявою в хореографічній імпровізації	2
3.	Імпровізація, в якій музика є фоном та не відіграє ключову роль, проте, створює загальну атмосферу та настрій.	2
4.	Вплив предмета на виконавця (уявити та передати за допомогою імпровізації, як предмет може впливати на вас).	2
5.	Ритми та динаміка картини (проаналізувати та відтворити стилістику написання картини – чіткі мазки, чи плавні лінії, насиченість кольорів, щільність, перспектива, ракурси, тощо).	2
6.	Імпровізація на основі створення метафоричних образів	2
7.	Контактна імпровізація – робота з обмеженнями	4
8.	Використання вивчених інструментів імпровізації для створення етюду	4
Разом		20

3.5. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи

Види: практичні заняття

Методи навчання: словесні (розповідь, пояснення), наочні (ілюстрація, демонстрація, презентації, кейси, дискусії), імітаційне модулювання, методи стимулювання і мотивації.

4. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Форми контролю

Побіжне спостереження, виконання практичних вправ, залік.

4.2. Розподіл балів, які отримують студенти

Бали розподіляються між різними формами поточного та підсумкового контролю (виконання практичних завдань, самостійна робота, залік).

Оцінювання здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системної всебічності та професійної спрямованості контролю. Зазначені форми контролю мають сприяти підвищенню мотивації здобувачів вищої освіти до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається оцінюванню виконання практичних завдань.

Розподіл балів за формами контролю

Робота на практичних заняттях – 40 балів: 5 балів за тему.

Самостійна робота – 20 балів: 1-6 теми по 2 бали за тему, 7-8 теми по 4 бали за тему.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю – 60 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів.

Всього: 100 балів.

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти

2 курс, 3 семестр									
Розділ 1								Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	7	7	7	7	7	9	9		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Оцінка «відмінно»/«зараховано» (31-40 балів)

Вірно виконано 90-100% тесту. Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів.

Оцінка «добре»/«зараховано» (21-30) балів

Вірно виконано 70-89% тесту. При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки.

Оцінка «задовільно»/«зараховано» (11-20 балів)

Вірно виконано 50-69% тесту. При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

Оцінка «незадовільно»/«не зараховано» (0-10 балів)

Вірно виконано менше 50% тесту. Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу, незнання основних теоретичних аспектів, передбачених дисципліною;
- незнання методики виконання рухів, особливостей їх комбінування.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань, формулювань основних теоретичних аспектів дисципліни;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратне й непослідовне виконання теоретичних завдань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Оцінка «відмінно»/«зараховано» (5 балів) ставиться, якщо під час виконання практичної завдання здобувач продемонстрував високий рівень виконавської майстерності, виявив яскраву емоційну виразність, володіння високою технікою виконання рухів.

Оцінка «добре»/«зараховано» (4 бали) ставиться, якщо під час виконання практичного завдання здобувач допустив незначні неточності у методиці виконання рухів, практичний матеріал виконав не на високому рівні, про що свідчать деякі помилки в послідовності рухів, а у характері виконання показав недостатню або посередню емоційну виразність.

Оцінка «задовільно»/«зараховано» (3 бали) ставиться, якщо здобувач під час виконання практичного завдання продемонстрував наявні недоліки та/або помилки у методиці виконання рухів, допускав багато неточностей у послідовності рухів в танцювальних комбінаціях, практичний матеріал засвоєно на середньому рівні. Відсутня емоційна виразність.

Оцінка «незадовільно»/«не зараховано» (1-2 бали) ставиться, якщо під час виконання практичного завдання здобувач продемонстрував неволодіння методикою виконання хореографічних рухів, відсутність знань практичного матеріалу, про що свідчить велика кількість помилок у послідовності рухів та методиці їх виконання. Емоційно невиразний.

Зарахування результатів неформальної та інформальної освіти

У межах курсу заохочується участь студентів у заходах неформальної освіти (Prometheus, EdEra, онлайн-курси, тренінги, наукові конференції, участь у майстер класах, перемоги у конкурсах тощо), зміст яких відповідає тематиці дисципліни. За наданими сертифікатами про проходження курсів або участь у конференціях

студент може отримати додаткові бали чи зарахування окремих завдань. Такі результати визнаються як складова індивідуальної освітньої траєкторії.

Результати, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти повинні бути задекларованими. Перезарахування відбувається за наявності заяви на перезарахування.

5. Програмне забезпечення

Пакет навчально-методичного забезпечення:

- робоча програма;
- презентації.

Проектор мультимедійний Ben QMX808 ST, інтерактивна дошка Тесго WC (введення у експлуатацію – 2020 р.).

колонки Sven BF21R 2015 р.; основна сцена (ауд. 14. корпус 1), репетиційна зала 1 (ауд. 66, корпус 1); репетиційна зала 2 (ауд. 9, корпус 1) - у разі навчального процесу офлайн.

Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education у разі навчального процесу онлайн.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1. Основна література

1. Безклубенко С. Д. Мистецтво: терміни та поняття: енциклоп. вид.: у 2 т. Т. 2 (М–Я). Київ : Інститут культурології НАМ, 2010. 256 с.
2. Голдрич О. С. Хореографія / О. С. Голдрич. — Львів : Край, 2003. — 158 с.
3. Грек В. Імпровізація в хореографії: поліаспектність проявів / Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: зб. наук. пр., 2019, №2 (2019), с. 463-466
4. Колногузенко Б. Хореографічне мистецтво / Борис Колногузенко. Х. : ХДАК, 2008. 232 с.
5. Куртева, К., Іваницький, О., Шилова, Л. Інноваційні процеси в сучасному українському балетному мистецтві. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, 2025 (2). С. 309-313.
6. Мистецтво балетмейстера [Електронний ресурс] : конспект лекцій з дисципліни, галузь знань 02 "Культура і мистецтво", спец. 024 "Хореогр.", освітня програма "Нар. хореогр.", ступінь "Бакалавр" / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореогр. мистецтва, Каф. нар. хореогр. ; уклад.: К. Б. М., Мостова І. С. ; М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореогр. мистецтва, Каф. нар. хореогр. ; [уклад.: Колногузенко Б. М., Мостова І. С.]. Харків : ХДАК, 2019. 98 с.
7. Мистецтво балетмейстера [Електронний ресурс] : програма та навч.-метод. матеріали до дисципліни для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти освітньо-проф. програмі "Нар. хореогр." / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Каф. нар. хореогр. ; [уклад.: Ірина Мостова, Людмила Філь]. Харків : ХДАК, 2021. 50 с.

8. Хочянівська Л. Ф., Рехвіашвілі А. Ю. Методика виконання імпровізації та контактної імпровізації: навчальний посібник. Київ : КНУКіМ, 2017. 104 с.
9. Хочяновська Л. Ф. Імпровізація як засіб розвитку творчих здібностей на уроках з мистецтва балетмейстера. Культура України. Серія «Мистецтвознавство». 2018. Вип. 59. С. 240–245.
10. Янина-Ледовська Є. В. Напрямки та тенденції розвитку контактної імпровізації у контексті сучасної хореографії. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2010. № 1. С. 247–249.

6.2. Додаткова

1. Ann Cooper Taken by surprise: a dance improvisation reader / Cooper Ann, Gere David. 2003. 279 pages
2. Melinda Buckwalter Composing while Dancing: An Improviser's Companion / Buckwalter Melinda. 2010. 231 pages
3. Vida Midgelow The Oxford Handbook of Improvisation in Dance / Midgelow Vida. 2019. 256 pages
4. Danielle Goldman I Want to Be Ready: Improvised Dance as a Practice of Freedom / Goldman Danielle. 2010. 186 pages
5. Justine Diane Reeve Dance Improvisations: Warm-Ups, Games and Choreographic Tasks / Reeve Justine Diane. 2011. 184 pages
6. Darla Johnson The Art of Listening: Intuition & Improvisation in Choreography / Johnson Darla. 2012. 300 pages

6.3. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Репозиторій ХДАК. Режим доступу: <http://195.20.96.242:5028/khkdkak-xmlui/>.
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>